

پژوهشکده پولی و بانکی
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

واکاوی ظرفیت تأمین مالی مغفول به پشتوانه وثایق منقول در شبکه بانکی کشور

زهرا خوشنود
مرضیه اسفندیاری

MBRI -PN-96003

شهریور ۱۳۹۶

یادداشت سیاستی

www.mbri.ac.ir

پژوهشکده پولی و بانکی
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

پژوهشکده پولی و بانکی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تهران: میدان آرژانتین، ابتدای بزرگراه آفریقا، پلاک ۱۰

کدپستی: ۱۵۱۴۹۴۷۱۱۱ صندوق پستی: ۷۹۴۹-۱۵۸۷۵

www.mbri.ac.ir

- دیدگاه و نظرات ارائه‌شده در این مقاله متعلق به نویسندگان بوده و لزوماً نظر پژوهشکده پولی و بانکی را منعکس نمی‌کند.
- کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به پژوهشکده پولی و بانکی می‌باشد، لیکن استفاده از نتایج این مقاله با ذکر منبع بلامانع است.

واکاوای ظرفیت تأمین مالی مغفول به پشتوانه وثایق منقول در شبکه بانکی^۱

زهرا خوشنود^۲

مرضیه اسفندیاری^۳

چکیده

عدم دسترسی بنگاه‌های کوچک و متوسط به اموال غیرمنقول و یا واجد شرایط شناخته‌نشده حجم اعظمی از دارایی‌های منقول آنها به‌عنوان وثایق واجد شرایط در تأمین مالی از شبکه بانکی، دسترسی آنها به این منابع را تا حدود زیادی محدود کرده است. حال آنکه پیاده‌سازی زیرساخت‌های حقوقی لازم در وثیقه‌سپاری اموال منقول می‌تواند با کاهش ظرفیت تأمین مالی مغفول، منافع دو طرف عرضه و تقاضای اعتبار را تا حد زیادی ارتقا دهد. در این راستا با استفاده از اطلاعات ترازنامه حسابرسی شده شرکت‌ها برای سال ۱۳۹۴ در نرم‌افزار رهاورد نوین شرکت نوین ایده و طبقه‌بندی آنها براساس اندازه و تفکیک انواع مختلف دارایی‌های منقول و غیرمنقول، مشاهده می‌شود که صرفاً عدم امکان تأمین مالی به پشتوانه دریافتنی‌ها و موجودی مواد و کالا، نه تنها دسترسی شرکت‌های با اندازه کوچک و متوسط، بلکه شرکت‌های با اندازه بزرگ را به منابع مالی به مقدار زیادی محدود کرده که این مساله ضرورت ارتقای ساختار حقوقی وثایق منقول در کشور را به‌دنبال دارد.

واژه‌های کلیدی: معاملات وثیقه‌ای، دارایی‌های منقول، دارایی‌های غیرمنقول، ظرفیت تأمین مالی.

طبقه‌بندی JEL: K29, K39.

۱- این مقاله برگرفته از طرح پژوهشی «طراحی مبانی و برنامه عملیاتی زیر ساخت‌های مورد نیاز برای ارتقای جایگاه وثیقه سپاری اموال منقول و غیرمنقول در

نظام بانکی» است که در پژوهشکده پولی و بانکی در حال انجام است.

۲- هیئت علمی پژوهشکده پولی و بانکی؛ rkhooshnoud@yahoo.com

۳- کارشناس ارشد پژوهشی پژوهشکده پولی و بانکی؛ marziehesfandiari@gmail.com

۱ مقدمه

عموماً بنگاه‌های تولیدی فعال در کشور، فارغ از اندازه خود، به مشکل عدم دسترسی به منابع مالی لازم برای سرمایه در گردش؛ و کارآفرینان نیز به مشکل تامین سرمایه ثابت برای راه‌اندازی طرح‌های تولیدی و خدماتی متنوع ارائه شده توسط خود اشاره می‌کنند. این مساله به‌خصوص در مورد بنگاه‌های با اندازه کوچک و متوسط، با شدت بیشتری مطرح می‌شود. در حقیقت عدم دسترسی و یا دسترسی محدودتر آنها برای تامین مالی به بازار سرمایه، و صرف توکل به بازار پول، بر محدودیت‌های پیش‌روی آنها می‌افزاید.

این بنگاه‌ها در مقایسه با بنگاه‌های بزرگ، به دلیل دسترسی به دامنه محدودتر و یا حتی خاص‌تر دارایی‌ها و به‌خصوص در برخی موارد، عدم برخورداری از اموال غیرمنقول در سبد دارایی‌های موجود در ترازنامه خود، عموماً با مشکلات بیشتری در تامین مالی مواجه هستند. در حقیقت از یک سو تمرکز بیشتر شبکه بانکی بر اموال غیرمنقول در وثیقه‌سپاری و از طرف دیگر به رسمیت شناختن دامنه محدودی از اموال منقول، دسترسی بالقوه این بنگاه‌ها به منابع مالی را تا حدود زیادی کاهش می‌دهد. به‌عنوان مثال در سبد دارایی بسیاری از بنگاه‌های تولیدی و شرکت‌های با اندازه کوچک و متوسط، دریافتی‌ها و موجودی انبار و حتی تجهیزات بخش مهمی از دارایی‌ها را به خود اختصاص می‌دهند. این در حالی است که امکان تامین مالی به‌پشتوانه دریافتی‌ها و یا تجهیزات مستهلک شده در شبکه بانکی موجود نیست.

از این رو شناسایی ظرفیت بالقوه و مغفول تامین مالی به‌پشتوانه اموال منقول، می‌تواند تصویر دقیق‌تری از فرصت‌های از دست رفته تامین مالی و سرمایه‌گذاری در کشور را به تصویر بکشد. این در حالی است که در صورت وجود زیرساخت‌های مقرراتی و عملیاتی لازم، هر دو طرف اعتباردهنده و اعتبارگیرنده از منافع موجود در این روش تامین مالی برخوردار می‌شوند.

در این راستا در این یادداشت پس از معرفی ضرورت وجودی نظام حقوقی وثایق منقول، با انجام تحلیلی براساس ترازنامه‌های شرکت‌های بورسی مندرج در نرم‌افزار رهاورد نوین و بر پایه اطلاعات سال ۱۳۹۴، تقریبی کلی از ظرفیت تامین مالی مغفول به پشتوانه وثایق منقول ارائه می‌شود. نتایج حاصله، بیانگر ضرورت توجه هر چه بیشتر و اتخاذ اقدام‌های لازم برای پیاده‌سازی زیرساخت‌های لازم در اعمال تامین مالی وثیقه‌ای در کشور به پشتوانه دامنه گسترده‌تری از وثایق منقول است.

۲ واکاوی ابعاد خرد ضرورت وجودی نظام حقوقی وثایق منقول

فضای بانکداری با وجود طرف تقاضا و عرضه اعتبار در هر کشوری، نیاز به نظام حقوقی مناسبی در اعمال حق تضمین وثایق اعم از منقول و غیرمنقول دارد. در حقیقت این نظام حقوقی می‌تواند زیرساخت مناسب برای گسترش میزان دسترسی به منابع مالی با حفظ منافع و حقوق دو طرف ذینفع در فرآیند اعطای اعتبار را به دنبال داشته باشد. در این راستا در کشور ما که عموماً بر وثایق غیرمنقول در تامین مالی تمرکز می‌شود و همواره مشکل عدم دسترسی کافی به منابع مالی از طرف تقاضاکننده اعتبار و از سوی دیگر عدم کفایت و واجد شرایط بودن وثایق از طرف عرضه کننده اعتبار مطرح است، توجه به زیرساخت حقوقی وثایق غیر منقول می‌تواند بسیاری از کاستی‌های موجود در این زمینه را برطرف کند.

به بیان دقیق‌تر در مورد طرف تقاضای اعتبار مشاهده می‌شود که در آن گروه از نظام‌های حقوقی که پشتیبانی‌کننده حق تضمین وثایق منقول نیستند، بخش اعظمی از دارایی‌های شرکت‌های با اندازه کوچک و متوسط در این کشورها از قابلیت استفاده در تامین مالی برخوردار نبوده و از این رو منجر به تبدیل آن دارایی‌ها به سرمایه از دست رفته برای بنگاه می‌شود.

براساس مطالعه الوارز دلا کمپا^۱ حدود ۷۸ درصد از موجودی سرمایه کسب‌وکارها در قالب دارایی‌های منقول و ۲۲ درصد آن در قالب دارایی‌های غیرمنقول طبقه‌بندی می‌شود. از این رو تمرکز نهادهای مالی در کشورهای در حال توسعه برخوردار از نظام حقوقی ضعیف وثیقه، بر استفاده از اموال غیرمنقول مشتمل بر زمین، املاک مسکونی و مستغلات تجاری، و در برخی موارد تجهیزات و ماشین‌آلات در اعطای تسهیلات، منجر به کاهش میزان دسترسی به تامین مالی خواهد شد. به بیان دقیق‌تر، کاهش در میزان دسترسی به تامین مالی در بسیاری از کشورهای کمتر توسعه‌یافته، به دلیل عدم برخورداری آنها از دارایی‌های لازم برای تامین مالی به پشتوانه دارایی نبوده؛ بلکه عدم توسعه و اصلاح نظام حقوقی در استفاده از این دارایی‌ها به‌عنوان وثیقه، منجر به مشکل تامین مالی در این کشورها شده است (فلایسیگ، صفویان و دلا پنا^۲، ۲۰۰۶، IX).

این در حالی است که در صورت پیاده‌سازی زیر ساخت حقوقی و قانونی لازم می‌توان نیاز تامین مالی بنگاه‌های با اندازه کوچک‌تر و نوپا را بدون نیاز به سابقه حضور چندان طولانی و درخشان در بازار و حتی در شرایط فقدان صورت‌های مالی حسابرسی شده و صرفاً با تأکید بر اموال منقول آن تامین نمود.^۳ در این زمینه با توجه به ماهیت خاص دوره بقا و عمر کوتاه‌مدت بسیاری از دارایی‌های منقول، نیاز به قدرت اجرایی بالا در تصاحب وثیقه منقول و انتقال سریع مالکیت آن از اعتبارگیرنده به اعتباردهنده در صورت نکول طرف مقابل مشاهده می‌شود.^۴ علاوه‌براین، تجربه پیاده‌سازی ساختارهای حقوقی و قانونی فوق در کشورهای مختلف بیانگر امکان افزایش سطح وام‌دهی، افزایش مبلغ وام اعطایی، دوره‌های بازپرداخت طولانی‌تر و نرخ‌های بهره پایین‌تر به متقاضیان اعتبار ذی‌ربط بوده است (صفویان، فلایسیگ و اشتاینبوکس^۵، ۲۰۰۶). البته این اثرات در مطالعه لو، پریا، مارتینز و سینگ^۶ (۲۰۱۶) و با تمرکز صرف بر وجود موسسات ثبت وثایق منقول و صرف‌نظر از دیگر ابعاد ساختار حقوقی مورد نیاز نیز به اثبات رسیده و نتایج مطالعه آنها حتی تأیید کننده اثر قوی‌تر احداث موسسه ثبت وثایق منقول بر میزان دسترسی بنگاه‌های کوچک‌تر به تامین مالی بوده است.

در خصوص طرف عرضه اعتبار توجه به این نکته ضروری است که آنها برای کاهش مشکلات ناشی از عدم تقارن اطلاعاتی و افزایش میزان بازپرداخت وام، عموماً وثیقه از قرض‌گیرندگان مطالبه می‌کنند. براساس بررسی‌های انجام شده توسط مطالعات کسب‌وکار در بانک جهانی مشاهده می‌شود که در مجموع ۱۰۰ کشور مورد بررسی، در بیش از ۷۵ درصد وام‌های اعطایی، وثیقه‌سپاری الزامی بوده است. این در حالی است که در بیشتر کشورهای در حال

۱- Dead Capital.

۲- Alvarez de la Campa.

۳- Fleisig, Safavian & De la Peña.

۴- Ibid, p. 2.

۵- Ibid, p. 42.

۶- Safavian, Fleisig & Steinbuks.

۷- Love, Pería, Martinez & Singh.

توسعه، اموال منقول که بخش اعظمی (۷۸ درصد) از دارایی‌های این بنگاه‌ها را به خود اختصاص می‌دهند، به دلیل ضعف قدرت حقوق قانونی ذی‌ربط، از امکان به‌کار گرفته شدن در تامین مالی برخوردار نیستند (لو، پریا، مارتینز و سینگ ۲۰۱۶).

از این رو در صورت برطرف شدن مشکل زیر ساخت حقوقی و اجرایی حق تضمین وثایق منقول و تغییر ماهیت این دارایی‌ها از سرمایه مرده به سرمایه زنده، در طرف عرضه اعتبار با افزایش فرصت‌های بالقوه وام‌دهی در بانک‌ها مواجه می‌شویم که خود به تنوع بخشی در پرتفوی تسهیلات اعطایی عرضه‌کنندگان اعتبار و افزایش سوددهی فعالیت واسطه‌گری مالی منجر خواهد شد (ادرینکون ۲۰۱۶).

در این زمینه می‌توان به مطالعه هزلمن، پیستور و ویگ^۲ (۲۰۱۰) اشاره نمود. آنها در بررسی اثرات اصلاحات حقوقی در اقتصادهای در حال گذر در اروپای شرقی به این نتیجه رسیدند که با این اصلاحات، عرضه وام بانکی افزایش می‌یابد و اعمال اصلاحات در قوانین وثیقه در مقایسه با قوانین ورشکستگی، اثر بیشتری بر توسعه بازارهای مالی و افزایش عرضه اعتبار دارد.

از طرف دیگر، ارتقای زیرساخت حقوقی وثایق با کاهش حجم مطالبات غیرجاری به واسطه فراهم نمودن امکان بازیافت بهتر مطالبات بر پایه الزامات زیربنایی افزایش دهنده قدرت تصرف سریع وثایق منقول، از میزان زیان بانک‌ها در اثر سوخت شدن حجم بالای مطالبات غیر جاری اعطایی به شرکت‌های کوچک و متوسط می‌کاهد. از این رو دسترسی به سامانه ثبت وثایق در کنار الزامات حقوقی مورد نیاز در اعمال حق تضمین و تصرف سریع وثیقه در صورت نکول اعتبارگیرنده، می‌تواند به پیاده سازی مدیریت مناسب تر ریسک تسهیلات ارائه شده به پشتمانه وثایق منقول منجر شود (گازاریان^۳ ۲۰۱۵).

همچنین الزام فعالیت موثر موسسات اعتباری در ارائه گزارش‌های اعتباری از میزان شایستگی اعتباری قرض‌گیرندگان در این نوع معاملات وثیقه‌ای، می‌تواند منجر به تسهیل امکان وام‌دهی به پشتمانه وثایق، البته به واسطه دسترسی به دامنه اطلاعاتی بیشتر از وضعیت کسب و کار متقاضی وام شود. حتی بر اساس تجربه کشور بولیوی، این موسسات با ارائه اطلاعات کلی در خصوص کل میزان وام اخذ شده توسط متقاضیان وام می‌توانند از ارائه وام بیش از حد به یک فرد و بحران‌های منجر از آن پیشگیری نمایند (بوستلو^۴ ۲۰۰۹).

از این رو در مجموع، نظام حقوقی مناسب وثایق منقول در بعد خرد، منافع دو طرف عرضه و تقاضا در بازار مالی را تامین خواهد کرد. البته توجه به این نکته ضروری است که پیاده سازی زیرساخت‌های مناسب این نظام از بعد قدرت اجرای منافع وثیقه‌پذیر در صورت نکول طرف مقابل و قابلیت‌های خاص سامانه ثبت وثایق از نظر الکترونیک، آنلاین و به روز بودن، تمرکز بر انتشار آگهی و قابلیت در دسترس عموم بودن بدون اخذ هزینه نیز از اهمیت خاصی در اطمینان به دستیابی بازار مالی به منافع فوق برخوردار است.

۱- Aderinokun.

۲- Haselmann, Pistor & Vig.

۳- Ghazaryan.

۴- Bustelo.

۳ ظرفیت مغفول وثایق منقول در تامین مالی کشور

بررسی ضرورت پیاده‌ریزی نظام حقوقی مورد نیاز در گسترش دامنه به‌کارگیری وثایق منقول در تامین مالی، در کنار توجه به شواهد موجود در دیگر کشورها، نیازمند بررسی و تحلیل بیشتر براساس اطلاعات بنگاه‌های فعال در اقتصاد ایران است تا این مساله به‌صورت عینی واکاوی شود.

به این منظور و در قالب یک راهکار عملی، بر بنگاه‌های با اندازه کوچک و متوسط و تحلیل دارایی‌های ترازنامه آنها متمرکز می‌شویم. در حقیقت از آنجا که نظام حقوق وثایق منقول، متمرکز بر ظرفیت‌سازی زیرساخت‌های حقوقی زمینه‌ساز استفاده از این نوع دارایی‌ها در فرآیند تامین مالی است؛ بنابراین بررسی حجم انواع مختلف دارایی‌های منقول در ترازنامه سال اخیر این نوع بنگاه‌های فعال در اقتصاد، می‌تواند به صورت ضمنی تصویری از ظرفیت فعلی تامین مالی مغفول آنها را به تصویر بکشد.

در این راستا با توجه به آنکه پایگاه داده خاصی برای دسترسی به ترازنامه بنگاه‌های اقتصادی کوچک و متوسط موجود نیست، بر رویکرد مورد استفاده در طرح تحقیقاتی «برآورد تقاضای نقدینگی واحدهای تولیدی» در بررسی تقریبی ترازنامه این شرکت‌ها متمرکز می‌شویم. به این ترتیب روش‌شناسی آن را برای مجموعه‌ای از شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار استفاده می‌کنیم، شرکت‌هایی که اطلاعات آخرین ترازنامه حسابرسی شده آنها (سال ۱۳۹۴) در نرم‌افزار رهاورد نوین شرکت نوین ایده موجود است. هر چند بخش اعظمی از شرکت‌های کوچک و متوسط از توانایی حضور در بازار سرمایه برخوردار نیستند، با این وجود استفاده از پایگاه داده فوق و طبقه‌بندی شرکت‌های موجود در این پایگاه براساس اندازه و در دو گروه با اندازه کوچک و متوسط، و بزرگ می‌تواند تقریب مناسبی از رفتار ترازنامه این شرکت‌ها را در اختیار قرار دهد.

به این منظور با حذف بانک‌ها و موسسات اعتباری، شرکت‌های سرمایه‌گذاری، شرکت‌های بیمه و بازنشستگی، واسطه‌گرهای مالی و پولی، و صندوق سرمایه‌گذاری قابل معامله، صرفاً بر شرکت‌های تولیدی موجود در سال ۱۳۹۴ در مجموعه پایگاه داده نرم‌افزار رهاورد نوین متمرکز می‌شویم. به این ترتیب نمونه اولیه از ۷۱۴ شرکت موجود در سال ۱۳۹۴ به نمونه‌ای مشتمل بر ۴۵۷ شرکت محدود می‌شود. با توجه به آنکه این شرکت‌ها الزاماً همگی از عملکرد اقتصادی مناسبی برخوردار نبوده و از این رو نمی‌توان آنها را در یک گروه قرار داد، بنابراین شرکت‌های نا سالم را از گروه حذف می‌کنیم. در حقیقت حجم اقلام ترازنامه شرکت‌های سالم و نا سالم متفاوت بوده و حضور آنها در کنار هم در بررسی، در نهایت منجر به تورش در تحلیل‌ها خواهد شد.

از این رو براساس مقدار سود و زیان شرکت‌ها، نمونه را پایش می‌کنیم و شرکت‌های زیان‌ده را در گروه شرکت‌های نا سالم و شرکت‌های با سود مثبت را در گروه شرکت‌های سالم قرار می‌دهیم. به این ترتیب حجم نمونه با تمرکز بر شرکت‌های سالم، از ۴۵۷ شرکت به ۳۷۲ شرکت محدود می‌شود.

حال با توجه به تمرکز بیشتر اصلاح نظام حقوقی وثایق منقول در فراهم‌سازی امکان دسترسی مناسب‌تر بنگاه‌های با اندازه کوچک و متوسط به بازار تامین مالی، شرکت‌های نمونه را براساس اندازه در دو گروه کوچک و متوسط، و

۱- این طرح در سال ۱۳۹۱ از طرف اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران به پژوهشکده پولی و بانکی سفارش داده شد و در سال ۱۳۹۲ در این پژوهشکده انجام شد.

بزرگ طبقه‌بندی می‌کنیم. با دهک‌بندی دارایی شرکت‌های سالم نمونه، شرکت‌هایی که در دهک دهم اندازه دارایی قرار می‌گیرند را در گروه شرکت‌های بزرگ و مابقی شرکت‌ها را در گروه شرکت‌های کوچک و متوسط طبقه‌بندی می‌کنیم. از این رو از مجموع ۳۷۲ شرکت سالم، ۳۷ شرکت در گروه شرکت‌های بزرگ و ۳۳۵ شرکت در گروه شرکت‌های کوچک و متوسط قرار می‌گیرند.

در ادامه با تمرکز بر سه گروه شرکت هدف در قالب شرکت‌های سالم، سالم بزرگ و سالم کوچک و متوسط، ترکیب اجزای دارایی‌های آنها را با تمرکز بر ترکیب دارایی‌های منقول بر سر می‌کنیم. در این راستا، دارایی‌های آنها را براساس سرفصل‌های موجود در نرم‌افزار رهاورد نوین، در قالب دریافتنی‌ها، موجودی مواد و کالا، اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات، و سایر دارایی‌ها طبقه‌بندی می‌کنیم. از این رو با طبقه‌بندی فوق، سه گروه اصلی از دارایی‌های منقول ترازنامه این شرکت‌ها را مورد توجه قرار می‌دهیم؛ دارایی‌هایی که در کشورهای مختلف و براساس ساختار حقوقی ذی‌ربط، عموماً امکان تامین مالی وثیقه‌ای به پشتوانه آنها فراهم است.

البته در خصوص اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات در نرم‌افزار رهاورد نوین، قلم جداگانه‌ای برای ماشین‌آلات و تجهیزات در دسترس نیست. از این رو ترکیب این قلم با جزء اموال که مشتمل بر اموال غیرمنقول از جمله زمین و ساختمان است، تقریباً نامناسبی از ماشین‌آلات و تجهیزات را به‌عنوان یکی از اجزای کلیدی اموال منقول در اختیار قرار می‌دهد.

علاوه‌براین حتی در صورت در دسترس بودن قلم صرف ماشین‌آلات و تجهیزات، در نظام بانکداری اسلامی فعال در کشور و به واسطه عقد اجاره به شرط تملیک، برخی از این نوع دارایی‌های موجود در ترازنامه شرکت‌ها می‌توانند به واسطه تامین مالی وثیقه‌ای در ترازنامه قرار گرفته باشند. از این رو با توجه به تورش‌های مفهومی و عملکردی در خصوص قلم اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات، بهتر است بر دو گروه دیگر از دارایی‌های منقول، مشتمل بر دریافتنی‌ها و موجودی مواد و کالا تمرکز شود.

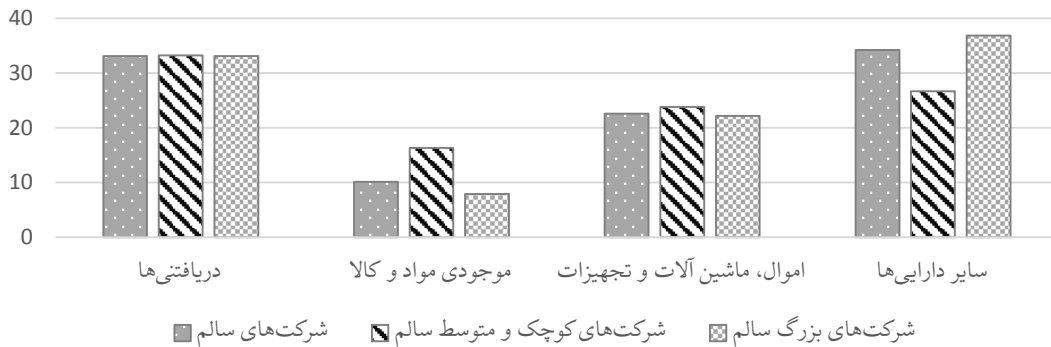
به این ترتیب بر اساس اطلاعات مندرج در نمودار ۱ مشاهده می‌شود که با تمرکز صرف بر دریافتنی‌ها و موجودی مواد و کالا به‌عنوان مهمترین دارایی‌های منقول قابل استفاده در تامین مالی؛ در شرکت‌های سالم، ۳۳ درصد از دارایی‌ها؛ در شرکت‌های سالم بزرگ، ۴۱ درصد از دارایی‌ها؛ و در شرکت‌های سالم کوچک و متوسط، ۴۹ درصد از دارایی‌ها که مشتمل بر مهمترین جزء ارقام دارایی‌های منقول این شرکت‌ها و دربرگیرنده دریافتنی‌ها و موجودی کالا هستند، به سرمایه‌مردم تبدیل شده و از ظرفیت آنها در تامین مالی در کشور در سال ۱۳۹۴ استفاده نشده است.

از این رو به‌واسطه سطح توسعه‌اندک زیرساخت‌های حقوقی وثیقه‌سپاری اموال منقول در کشور، نه تنها از قدرت تامین مالی به پشتوانه این دو گروه از دارایی‌های منقول در شرکت‌های کوچک و متوسط، بلکه از ظرفیت تامین مالی به پشتوانه این دارایی‌ها در شرکت‌های بزرگ نیز به مقدار زیادی کاسته شده است. با این وجود، اثر کلی این عدم توسعه یافتگی قانونی و حقوقی در کل اقتصاد چشمگیر است و بیشترین ضربه به شرکت‌های کوچک و متوسط وارد شده است که در سال ۱۳۹۴ حدود نیمی از دارایی‌های آنها (۴۹ درصد) در این گروه قرار گرفته است.

نمودار ۱- سهم اقسام مختلف دارایی در ترازنامه شرکت‌ها

ماخذ: اطلاعات موجود در نرم‌افزار رهاورد نوین شرکت نوین ایده، محاسبات تحقیق.

البته در صورت توجه به حجم انباشت شده این دارایی‌ها در ترازنامه شرکت‌های فوق در طول سال‌های گذشته، با حجم زیادتر فرصت‌های از دست رفته تامین مالی مواجه می‌شدیم. همچنین توجه به این نکته ضروری است که اقلام فوق مسلماً حجم بیشتری از ترازنامه شرکت‌های کوچک و متوسطی را به خود اختصاص خواهد داد که از توانایی حضور در بازار سرمایه جهت تامین مالی برخوردار نبوده‌اند. بنابراین ظرفیت بالقوه تامین مالی مغفول در نظام مالی کشور بسیار بزرگتر از ارقام مشاهده شده در نمودار ۱ است.

از این رو نتایج در مجموع تأییدکننده حجم بالای سرمایه مرده موجود در ترازنامه شرکت‌ها و به‌ویژه در شرکت‌های با اندازه کوچک و متوسط است. مقدار بالای این متغیر بیانگر ضرورت توجه به ظرفیت بالقوه و مغفول تامین مالی در بازار مالی و به‌ویژه در شبکه بانکی است که به دلیل عدم وجود زیرساخت حقوقی مربوطه، زیان زیادی را بر دو طرف عرضه و تقاضای تامین مالی وثیقه‌ای در کشور وارد کرده است. مقدار این زیان در شرکت‌های با اندازه کوچک و متوسط که از حجم بیشتری از دارایی‌های منقول نیز برخوردارند، چشمگیرتر است. بنابراین با توجه به مشکل اصلی دسترسی به منابع مالی در این گروه از شرکت‌ها، ارتقای ساختار حقوقی وثایق منقول برای رفع مشکل تامین مالی این شرکت‌ها بهتر است در اولویت اصلاحات زیرساختی در بازار مالی قرار گیرد.

۴ جمع‌بندی و پیشنهادها

مساله همیشگی تامین مالی و شدت بیشتر آن در بنگاه‌های با اندازه کوچک و متوسط که عموماً از دسترسی لازم به بازار سرمایه برخوردار نبوده و در تامین مالی از بازار پول و شبکه بانکی نیز با مشکل عدم برخورداری از وثایق لازم مواجه هستند، همواره ضرورت تدوین راهبردهایی برای برطرف کردن مشکلی تامین مالی این بنگاه‌ها را در اولویت قرار داده است. در حقیقت به دلیل تمرکز بانک‌ها و موسسات اعتباری بر روش‌های مختلف تامین مالی با وثیقه‌سپاری اموال غیرمنقول و دامنه محدود وثایق منقول به رسمیت شناخته شده در تامین مالی در شبکه بانکی؛ دسترسی بنگاه‌های با اندازه کوچک و متوسط و با حجم بیشتر اموال منقول غیرقابل وثیقه‌سپاری در شبکه بانکی در ترازنامه، با محدودیت مواجه شده است.

از این رو در صورت پیاده‌سازی زیرساخت‌های حقوقی لازم در تامین مالی وثیقه‌ای به پشتوانه انواع مختلفی از دارایی‌های منقول، نه تنها بر میزان دسترسی این بنگاه‌ها به منابع مالی افزوده خواهد شد و نرخ سود و دوره

بازپرداخت وام‌های اعطایی به این بنگاه‌ها از شرایط مناسب‌تری برخوردار خواهد شد، بلکه بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی عرضه‌کننده اعتبار به این گروه از مشتریان، با افزایش دامنه فعالیت واسطه‌گری مالی خود به سود بالاتری دست خواهند یافت.

البته بررسی ظرفیت بالقوه مغفول این شیوه تامین مالی، براساس ترازنامه مجموعه‌ای از شرکت‌ها نیز تاییدکننده ابعاد ناگوار ناشی از عدم تامین منافع فوق در کشور برای دو طرف عرضه و تقاضای تامین مالی وثیقه‌ای به پشتمانه وثایق منقول است؛ مقوله‌ای که نه تنها دسترسی شرکت‌های با اندازه کوچک و متوسط، بلکه شرکت‌های با اندازه بزرگ را به منابع مالی محدود کرده است. از این رو شواهد تجربی در عرضه بانکداری داخلی نیز تاییدکننده ضرورت ارتقای ساختار حقوقی وثایق منقول در کشور است.

منابع و مآخذ

۱. پژوهشکده پولی و بانکی. ۱۳۹۲. برآورد تقاضای نقدینگی واحدهای تولیدی. طرح تحقیقاتی انجام شده به سفارش اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران.

1. Aderinokun, Kunle, 2016. Collateral Registry to the Rescue of MSMEs. Available at: <http://www.latestnigeriannews.com/news/2559080/collateral-registry-to-the-rescue-of-msmes.html>.
2. Alvarez de la Campa, Alejandro, 2013. IFC's Secured Transactions and Collateral Registries Program - Results Framework: Methods and Findings, London, Global Product Leader STCR.
3. Bustelo, Frederic, 2009. Finance for All: Integrating Microfinance to Credit Information Sharing in Bolivia, Available at: <http://www.doingbusiness.org/~media/FPDKM/Doing%20Business/Documents/Reforms/Case-Studies/2009/Bolivia-CS-2009.pdf>.
4. Fleisig, Heywood and Safavian, Mehnaz and De la Peña, Nuria, 2006. Reforming Collateral Laws to Expand Access to Finance. Washington, World Bank.
5. Ghazaryan, Ligia, 2015. The Importance of Secured Transactions from The Perspective of Increasing the Access to Finance, Central Bank of Armenia, Financial System Development Division. Available at: <http://www.slideshare.net/ArmeniaFED/3-fed-str-conference-cba-pppeng040315>.
6. Haselmann, Rainer and Pistor, Katharina and Vig Vikrant, 2010. How Law Affects Lending, Review of Financial Studies, 23(2), 549-580.
7. Love, Inessa and Pería, Maria Soledad Martinez and Singh, Sandeep, 2016. Collateral Registries for Movable Assets: Does Their Introduction Spur Firms' Access to Bank Finance? Journal of Financial Services Research, 49(1), 1-37.
8. Safavian, Mehnaz and Fleisig, Heywood, and Steinbucks, Jevgeniji, 2006. Unlocking Dead Capital, The World Bank Group, Viewpoint Note no. 307.

فهرست گزارش‌های پژوهشی

عنوان	کد گزارش	نویسنده / نویسندگان
۱۳۹۶		
تأمین مالی پایدار و سودآوری بانک	MBRI-PN-96002	مهشید شاهچرا، ماندانا طاهری
بررسی تجربه کشورها در تدوین سند راهبردی بانکداری اسلامی	MBRI-RP-96001	لیلا محرابی، رسول خوانساری
۱۳۹۵		
شواهدی از رفتار قیمت‌گذاری در نرخ‌های تورم پایین و بالا	MBRI-RR-95017	سعید بیات
الگوی رفتاری سپر سرمایه قانونی بانک‌ها	MBRI-PP-95016	زهرا خوشنود، مرضیه اسفندیاری
بروزرسانی جعبه ابزار پیش‌بینی تورم	MBRI-RR-95015	محمد حسین رضایی
طراحی سیستم هشدار سریع در شبکه بانکی کشور	MBRI-PP-95014	اعظم احمدیان، هادی حیدری
تبیین ظرفیت ابزارهای مالی اسلامی در تأمین مالی طرح‌های غیرانتفاعی	MBRI-PP-95013	وهاب قلیچ
آثار بی‌ثباتی بازار ارز بر بازدهی شبکه بانکی ایران	MBRI-PP-95012	محمودولی پور پاشاه و محمد ارباب‌افضلی
رتبه‌بندی مؤسسات مالی اسلامی برتر جهان در سال ۲۰۱۵	MBRI-TR-95011	لیلا محرابی
فرصت‌ها و چالش‌های کارت اعتباری بین‌المللی در نظام بانکی ایران	MBRI-PN-95010	رسول خوانساری
ارکان اصلاحات نهادی لازم برای نهادینه‌سازی ثبات بخش مالی	MBRI-PP-95009	علی بهادر
واکاوی ابعاد حقوقی سرمایه‌گذاری خارجی در صنعت بانکی ایران	MBRI-PP-95008	زهرا خوشنود
صورت‌های مالی لازم‌الاجرای بانک‌های ایران: تقابل قانون با استاندارد یا همزیستی مسالمت آمیز؟	MBRI-RR-95007	کارگروه مطالعاتی IFRS در صنعت بانکداری
چارچوب گزارشگری مالی بانک‌های ایران	MBRI-RR-95006	کارگروه مطالعاتی IFRS در صنعت بانکداری
جایگاه مؤسسات اعتباری و واسطه‌گری مالی غیربانکی در نظام مالی	MBRI-RR-95005	مهرداد سپه‌وند
موانع حذف ربا از نظام بانکی ایران و ارائه راهکارهای اصلاحی	MBRI-RR-95004	فرشته ملاکریمی، وهاب قلیچ
سازوکار مدیریت نرخ‌های سود در چارچوب سیاست پولی	MBRI-PP-95003	اکبر کمیجانی، حمید زمان‌زاده، علی بهادر
صورت عملکرد سپرده‌های سرمایه‌گذاری: ارتقای پاسخگویی در مدل کسب و کار بانکداری بدون ربا، همگرا با IFRS	MBRI-PP-95002	احمد بدری
لزوم اصلاحات ساختاری پایدارکننده نرخ تورم تک‌رقمی در شبکه‌ی بانکی	MBRI-PN-95001	علی بهادر
۱۳۹۴		
آسیب‌شناسی اوراق مشارکت بانک مرکزی از دیدگاه فقهی-اقتصادی	MBRI-PN-94025	حسین میثمی
مدیریت بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی: پیش‌شرط تحقق نرخ تورم تک‌رقمی	MBRI-PN-94024	مریم همتی
کاستی‌های بازارهای مالی ایران و ثبات قیمتی	MBRI-PN-94023	علی بهادر
کلان‌نگاری بانکداری سایه‌ای در ایران	MBRI-PN-94022	محمد ارباب‌افضلی، مهشید شاهچرا، ماندانا طاهری
مسیر آتی نظام مالی: بانک محور یا بازار محور	MBRI-RR-94021	زهرا خوشنود
آثار مؤلفه‌های بخش حقیقی و رشد قیمت دارایی‌ها در مطالبات غیرجاری بانک‌ها	MBRI-PN-94020	حسین باستانزاد، محمودولی پور پاشا، هادی حیدری
شاخص‌سازی قیمت‌های تجارت خارجی ایران	MBRI-RP-94019	سجاد ابراهیمی
طراحی اوراق بهادار اسلامی تورم پیوند در نظام مالی ایران	MBRI-PN-94018	رسول خوانساری و امیر حسین اعتصامی
شمول مالی در ایران: مقایسه‌ای بر اساس معیارهای پایه‌ای گروه ۲۰	MBRI-PN-94017	مجید عینیان
نقد و بررسی پیش‌نویس طرح قانون عملیات بانکی بدون ربا	MBRI-SR-94016	
تحلیل سازوکار تعدیل نسبت کفایت سرمایه در دوره‌های رکود و رونق	MBRI-PN-94015	زهرا خوشنود، مرضیه اسفندیاری
نقش اوراق بهادار اسلامی در تأمین کسری بودجه دولتی	MBRI-PP-94014	وهاب قلیچ
حکمرانی شرکتی در نظام‌های بانکی منتخب و نقش بانک‌های مرکزی	MBRI-RR-94013	مهرداد سپه‌وند، حمید قنبری، امین جعفری، لیلا محرابی
طراحی ابزارهای اسلامی جهت ارائه تسهیلات قاعده‌مند توسط بانک مرکزی	MBRI-PN-94012	حسین میثمی، حسین توکلبان
صورت عملکرد سپرده‌های سرمایه‌گذاری: ارتقای پاسخگویی در مدل کسب و کار بانکداری بدون ربا، همگرا با IFRS	MBRI-PP-94011	احمد بدری
قواعد مالی و هدف‌گذاری تورمی	MBRI-PN-94010	ژاله زارعی
عملیات بازار باز در بانکداری مرکزی نوین و تحلیل آن از منظر فقهی	MBRI-RR-94009	حسین میثمی
عوامل موثر بر تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در نظام بانکی	MBRI-PN-94008	وهاب قلیچ و رسول خوانساری

عنوان	کد گزارش	نویسنده / نویسندگان
ناخنتایی عملیات بازار باز	MBRI-WP-94007	پیر پائولو بنینو، سالواتور نیستیکو
برآورد ارزش خدمات خانگی کشور با تأکید بر خدمات زنان خانه‌دار	MBRI-RR-94006	ابوالفضل خاوری نژاد
افق زمانی گذار به تورم تک رقمی پایدار در سایه سیاست پولی و ارزی	MBRI-PN-94005	حمید زمان‌زاده
برگزیدگان حوزه‌های مختلف بانکداری مرکزی در سال ۲۰۱۴	MBRI-TR-94004	ژاله زارعی و ایلناز ابراهیمی
نظام‌های ارزی: دسته بندی، شناسایی و آثار اقتصادی	MBRI-RP-94003	علی بهادر
قدرت قانونی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	MBRI-WP-94002	زهرا خوشنود، پی یر ای. بولتزر
معرفی یک شاخص شرایط پولی جدید برای اقتصاد ایران	MBRI-WP-94001	مریم همتی، رضا بوستانی
۱۳۹۳		
عوامل موثر بر بهره‌مندی از وام و شکل‌گیری تقاضا برای وام در خانوارهای شهری	MBRI-RR-93042	فرهاد نیلی و مرضیه اسفندیاری
ساختار هزینه‌های بنگاه‌ها و تقاضا برای منابع مالی	MBRI-PN-93041	فرهاد نیلی و امینه محمودزاده
رتبه‌بندی موسسات مالی اسلامی برتر جهان در سال ۲۰۱۴	MBRI-TR-93040	لیلا محرابی
تحلیل پویایی‌های تورم و رشد اقتصادی در ایران	MBRI-PN-93039	سیدعلی مدنی زاده، هومن کرمی، سعید بیات
بررسی آمار و اطلاعات حوزه تأمین مالی	MBRI-PN-93038	مجید عینیان، امینه محمودزاده
ارزیابی ساختار ترازنامه و واسطه‌گری مالی شبکه بانکی کشور	MBRI-PN-93037	مهشید شاهچرا و ماندانا طاهری
چارچوبی برای اصلاح سیاستگذاری پولی در ایران	MBRI-PP-93036	سید احمدرضا جلالی نائینی و محمدامین نادریان
قواعد مالی و پیاده‌سازی آن در ایران	MBRI-PP-93035	ژاله زارعی
گزارش ادواری «چشم‌انداز کوتاه‌مدت اقتصاد کلان ایران» دی ماه ۱۳۹۳	MBRI-PR-93034	حمید زمان‌زاده
گزارش ماهانه پیش بینی تورم، دی ماه ۱۳۹۳	MBRI-PR-93033	سیدعلی مدنی زاده، سعید بیات، هومن کرمی
رهنگاشت بانکداری مرکزی ایران در افق میان‌مدت	MBRI-PP-93032	حمید زمان‌زاده، مریم همتی و حسین توکلیان
تجربه شیلی، ترکیه و برزیل در بازنگری چارچوب سیاست پولی	MBRI-PN-93031	ایلناز ابراهیمی
تنگنای اعتباری از شواهد خرد تا پیامدهای کلان	MBRI-PP-93030	فرهاد نیلی و امینه محمودزاده
صکوک بیع دین به عنوان ابزار سیاست پولی	MBRI-PN-93029	حسین میثمی
رکود تورمی و راهکارهای خروج	MBRI-PP-93028	محمدحسین رحمتی و سیدعلی مدنی‌زاده
رکود تورمی در ایران: نظم‌های آماری و عوامل آن	MBRI-PP-93027	محمدحسین رحمتی، سیدعلی مدنی‌زاده، فاطمه نجفی
مدیریت نرخ ارز تحت نظام ارزی خزنده در کردور	MBRI-PP-93026	حمید زمان‌زاده، علی بهادر، حسین باستانزاد، حسین توکلیان
مطالبات غیر جاری یا دارایی‌های مسموم بانک‌ها	MBRI-PP-93025	فرهاد نیلی و امینه محمودزاده
گزارش ادواری «چشم‌انداز کوتاه‌مدت اقتصاد کلان ایران» (آبان‌ماه ۱۳۹۳)	MBRI-PR-93024	حمید زمان‌زاده
گزارش فصلی متغیرهای اقتصاد کلان (تابستان ۱۳۹۳)	MBRI-PR-93023	دکتر سیدعلی مدنی زاده، دکتر رامین مجاب، سجاد ابراهیمی، سعید بیات، مجید عینیان، هومن کرمی
گزارش ماهانه پیش بینی تورم (آبان‌ماه ۱۳۹۳)	MBRI-PR-93022	دکتر سیدعلی مدنی زاده، سعید بیات، هومن کرمی
گزارش فصلی تولید صنعتی ایران (تابستان ۱۳۹۳)	MBRI-PR-93021	سجاد ابراهیمی
شکست بازار اعتبارات	MBRI-PP-93020	فرهاد نیلی و امینه محمودزاده
سیستم حسابهای ادغام شده محیط زیستی و اقتصادی ایران (حساب اقماری محیط زیست ایران) (SEEAIRAN)	MBRI-RR-93019	ابوالفضل خاوری نژاد
بررسی اثرات دور اول و دوم تحولات اقتصاد کلان بر ترازنامه بانک‌ها	MBRI-PN-93018	هادی حیدری
گواهی سپرده مدت‌دار سرمایه‌گذاری خاص: کاستی‌ها و راه‌حل‌ها	MBRI-PN-93017	رسول خوانساری، ماندانا طاهری، حمید زمان‌زاده
پیش‌بینی تورم ایران با استفاده از منحنی فیلیپس	MBRI-WP-93016	سید مهدی برکچیان، سعید بیات، هومن کرمی
چرخه‌های تجاری و اعتباری	MBRI-PP-93015	فرهاد نیلی و امینه محمودزاده
ارتباط پول و قیمت؛ با تمرکز بر اجزای شاخص قیمت مصرف‌کننده	MBRI-PP-93014	رامین مجاب
ارزیابی پویایی صنعت بانکداری ایران با تأکید بر رقابت‌پذیری	MBRI-PN-93013	اعظم احمدیان
هدف‌گذاری تورم: لزوم اعمال و پیش‌شرط‌های اساسی	MBRI-PN-93012	ایلناز ابراهیمی

عنوان	کد گزارش	نویسنده / نویسندگان
ضرورت بازسازی چارچوب ارتباطی بانک مرکزی	MBRI-PP-93011	مریم همتی
کنترل اثرات ناپایداری و شکست ساختاری تورم با مدل‌های غیرخطی و زمان‌متغیر	MBRI-WP-93010	سید مهدی برکچیان، سعید بیات، هومن کرمی
راهکاری در جهت تقویت رعایت اصول شریعت در قراردادهای بانکی	MBRI-PN-93009	وهاب قلیچ و فرشته ملاکریمی
ارزیابی سرمایه بانک‌ها بر اساس استانداردهای بین‌المللی	MBRI-PN-93008	زهرا خوشنود و مرضیه اسفندیاری
پیش‌بینی تورم ایران با استفاده از عوامل مشترک اجزای شاخص قیمت کالاها و خدمات	MBRI-WP-93007	سید مهدی برکچیان، سعید بیات، هومن کرمی
وضعیت صنایع در دوره‌های رونق و رکود	MBRI-PN-93006	مجید عینیان
ارزیابی وضعیت مطالبات غیرجاری در نظام بانکی ایران و مقایسه آن با سایر کشورها	MBRI-PN-93005	لیلا محرابی
معرفی روش‌های تامین مالی اسلامی در کشورهای مختلف	MBRI-PN-93004	لیلا محرابی
سپر سرمایه مخالف چرخه سندی از جمله اسناد توافق نامه سرمایه بال سه	MBRI-PP-93003	زهرا خوشنود
آسیب‌شناسی بازار بین‌بانکی ریالی در ایران با تأکید بر ابعاد فقهی	MBRI-PP-93002	رسول خوانساری
اثر پسماند جانشینی پول در ایران	MBRI-RR-93001	سامان قادری
۱۳۹۲		
ضرورت بازسازی چارچوب ارتباطی بانک مرکزی	MBRI-9228	مریم همتی
استقلال بانک مرکزی؛ گام نخست در پیشبرد اهداف سیاست‌گذاری پولی	MBRI-9227	مریم همتی
تأثیر نوسانات متغیرهای کلان اقتصادی بر مطالبات غیرجاری بخش بانکی؛ رهیافت اقتصادسنجی	MBRI-9226	حامد عادل نیک
اثرات پویای حجم کل بدهی‌ها بر بخش واقعی اقتصاد ایران (۱۳۹۰-۱۳۶۰) و ارزیابی آن به عنوان سازوکار هشداردهنده وقوع بحران مالی	MBRI-9225	احمدعلی رضایی
ارزیابی عملکرد بانک‌ها در سبد دارایی، بدهی، سود و زیان در سال‌های ۱۳۹۲-۱۳۹۱	MBRI-9224	اعظم احمدیان
تحلیل سهم از بازار بانک‌ها (۱۳۹۱-۱۳۹۰)	MBRI-9223	اعظم احمدیان
ارزیابی شاخص‌های سلامت بانکی، در بانک‌های ایران (۱۳۹۱-۱۳۹۰)	MBRI-9222	اعظم احمدیان
تجربه بانک‌های توسعه‌ای در بحران اقتصادی جهان و تحولات پس‌انداز و سرمایه‌گذاری در اقتصاد جهانی	MBRI-9221	لیلا محرابی
وضعیت آماری موسسات مالی اسلامی برتر در جهان (با تأکید بر نقش بانک‌های ایرانی)	MBRI-9220	وهاب قلیچ، لیلا محرابی
پایداری تورم و عوامل موثر بر آن در اقتصاد ایران	MBRI-9219	حجت تقی‌لو
مالیات تورمی در ترازوی عدالت	MBRI-9217	دکتر محمداسماعیل توسلی و وهاب قلیچ
مدیریت ثروت اسلامی	MBRI-9216	رسول خوانساری، رضا یارمحمدی
بررسی دیدگاه‌های فقهی پیرامون مسأله جبران کاهش ارزش پول	MBRI-9215	فرشته ملاکریمی
تحلیل عاملی نسبت‌های مالی بنگاه‌های صنعتی پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران	MBRI-9214	ماندانا طاهری، فرهاد نیلی
صکوک کوتاه‌مدت و کاربردهای آن در بانکداری و مالی اسلامی	MBRI-9213	رسول خوانساری، حسین میثمی، لیلا محرابی
جعبه ابزار پیش‌بینی تورم در اقتصاد ایران	MBRI-9212	سید مهدی برکچیان، سعید بیات، هومن کرمی
محاسبه سود قطعی سپرده‌گذاران در بانکداری بدون ربا	MBRI-9211	حسین میثمی
ارزیابی عملکرد صنعت بانکداری در ایران (مقایسه سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰)	MBRI-9210	اعظم احمدیان
نگاهی به چارچوب قانونی، نهادی و نظارتی ورشکستگی بانک	MBRI-9209	حمید قنبری
تحلیل شاخص‌های عملکرد شبکه بانکی در تأمین مالی تولید	MBRI-9208	اعظم احمدیان
بسترهای تشکیل منطقه بهینه پولی بین کشورهای سازمان همکاری اقتصادی (اگو)	MBRI-9207	مصعب عبدالهی آرائی
حاکمیت شرکتی، نظارت و مقررات احتیاطی در موسسات مالی اسلامی: گزارش پنجمین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی	MBRI-9206	حسین میثمی
استانداردهای حسابداری و حسابرسی در موسسات مالی اسلامی: گزارش چهارمین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی	MBRI-9205	وهاب قلیچ
مدیریت دارایی و بدهی در بانک‌های اسلامی: گزارش سومین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی	MBRI-9204	لیلا محرابی
مدیریت ریسک در بانک‌های اسلامی: گزارش دومین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی	MBRI-9203	رسول خوانساری
اصول و مقررات شرعی در معاملات و تأمین مالی: گزارش اولین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی	MBRI-9202	فرشته ملاکریمی
تورم و جبران کاهش ارزش پول از دیدگاه اسلامی: گزارش هفتمین جلسه نقد پژوهش‌های بانکداری و مالی اسلامی	MBRI-9201	حسین میثمی
۱۳۹۱		
پولی کردن کسری بودجه از منظر اقتصاد اسلامی: گزارش ششمین جلسه نقد پژوهش‌های بانکداری و مالی اسلامی	MBRI-9111	حسین میثمی

عنوان	کد گزارش	نویسنده / نویسندگان
مجموعه روایات ربا(بخش اول)	MBRI-9110	فرشته ملاکریمی
بررسی فقهی و حقوقی و تائید بانکی	MBRI-9109	فرشته ملاکریمی
عوامل مؤثر بر استفاده خانوارهای شهری از انواع خدمات مالی	MBRI-9108	فرهاد نیلی و مرضیه اسفندیاری
ضرورت معرفی رهنمود جدیدی در مدیریت ریسک نقدینگی با توجه به تحولات سیستم مالی در ایران	MBRI-9107	زهره خوشنود
ساختار بانکداری اسلامی در کشورهای اسلامی: نمونه موردی کشور مالزی	MBRI-9106	لیلا محرابی
مفهوم‌شناسی ربا و بهره	MBRI-9105	حسین میثمی
تورق چیست؟	MBRI-9104	وهاب قلیچ
چشم‌انداز اقتصاد اسلامی بر بحران مالی جهانی	MBRI-9103	لیلا محرابی
وضعیت بانکداری اسلامی در کشورهای منطقه MENA	MBRI-9102	لیلا محرابی
بحران یورو؛ ریشه‌های پیدایش و سناریوهای آینده	MBRI-9101	ایلناز ابراهیمی
۱۳۹۰		
عملیات بازار باز در چارچوب بانکداری بدون ربا (تابستان ۱۳۹۰)	MBRI-9008	حسین قضاوی، حسین بازمحمدی
کتاب‌شناسی اقتصادی ریاضی (پاییز ۱۳۹۰)	MBRI-9007	فرهاد نیلی
برآورد قدرت بازاری در شبکه بانک‌های دولتی ایران (بهار ۱۳۹۰)	MBRI-9006	سید صفدر حسینی
جنبه‌های اساسی تغییر واحد پول ملی؛ تجربه ونزوئلا (تابستان ۱۳۹۰)	MBRI-9005	ابوالفضل اکرمی، پیمان قربانی
اصول اساسی اثربخشی نظام‌های بیمه سپرده (تابستان ۱۳۹۰)	MBRI-9004	حسین معصومی، محمد روشن‌دل
ساز و کارهای تأمین مالی شرکت‌های کوچک و متوسط (بهار ۱۳۹۰)	MBRI-9003	زهره سلطانی، زهره خوشنود، طاهره اکبری آلاشتی
بانکداری اخلاقی در جهان (بهار ۱۳۹۰)	MBRI-9002	وهاب قلیچ
مالیات توری دلا (بهار ۱۳۹۰)	MBRI-9001	حسین قضاوی
۱۳۸۹		
بوریس اوراق بهادار در ایران و برخی کشورهای منتخب	MBRI-8911	علی حسن‌زاده، اعظم احمدیان
قانون بانک مرکزی فدراسیون روسیه	MBRI-8910	امیر حسین امین آزاد، حسین معصومی
سیاست‌های پولی و قیمت نفت	MBRI-8909	مهدی منجمی
مدیریت نقدینگی وجوه نقد صندوق شعب با استفاده از مدل انتشار	MBRI-8908	هادی حیدری، زهرا زواریان، ایمان نوربخش
مصوبه تشکیل مراکز خدمات سرمایه‌گذاری استانی	MBRI-8907	لیلا محرابی
بررسی برنامه پنجم توسعه کشور	MBRI-8906	مهشید شاهچرا
آیین‌نامه اجرایی حمایت از صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی	MBRI-8905	طاهره اکبری آلاشتی
اثر خارجی بحران‌های مالی آمریکا و انگلستان بر دیگر نقاط جهان	MBRI-8904	ترانگ بوی، تامیم بایومی، مترجم: سوفی بیگلری
نقش یوآن در موفقیت تجاری چین	MBRI-8903	پرستو شجری
ادوار تجاری و آزمون علیت گرنجر	MBRI-8902	مجید صامتی، سعید دانی کریم زاده، لیلا نیلفروشان
امکان‌سنجی فقهی-اقتصادی استفاده از نهاد وقف در تأمین مالی خرد اسلامی	MBRI-8901	حسین میثمی، محسن عبدالهی، مهدی قائمی‌اصل

پژوهشکده پولی و بانکی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تهران: میدان آرژانتین، ابتدای بزرگراه آفریقا، پلاک ۱۰
کدپستی: ۱۵۱۴۹۴۷۱۱۱ صندوق پستی: ۷۹۴۹-۱۵۸۷۵

www.mbri.ac.ir